

KIRJASTOJURIDINEN YHTEISTYÖ

Ajankohtaispäivä 4.11.2014

Pekka Heikkinen

MIKSI KANSAINVÄLISTÄ YHTEISTYÖTÄ?

- Suomen liityttyä Euroopan Unioniin on kirjastoja koskevan sääntelyn valmistelu siirtynyt suurelta osin eurooppatasolle
- tekijänoikeus kuuluu EU:n toimivaltaan, 9 direktiiviä, kansallisella tasolla rajalliset mahdollisuudet sääntelyyn
- valmisteilla olevan tietosuoja-asetuksen myötä myös tietosuoja
- hallinnon avoimuutta koskeva julkisuusasetus, PSI-direktiivi jne.

KV-KIRJASTOJÄRJESTÖT

- **EBLIDA**: European Bureau of Library Information and Documentation Associations
-> juridinen yhteistyöryhmä Expert Group in Information Law (EGIL)
- **CENL**: The Conference of European National Librarians
-> tekijänoikeusryhmä vuodesta 2010
- **LIBER**: Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche
-> tekijänoikeusryhmä vuodesta 2014
- **IFLA**: International Federation of Library Associations and Institutions
-> juridinen työryhmä Copyright and Other Legal Matters (CLM)
- Lisäksi yhteistyö Pohjoismaiden kansalliskirjastojen juristien välillä

JÄRJESTÖJEN ERITYISPIIRTEET

- Juridinen yhteistyö käynnistyi ensimmäisenä EBLIDAn piirissä, taustat yleisissä kirjastoissa
- CENL: kansalliskirjastoja koskevat erityiskysymykset, ainakin vapaakappaleita (legal deposit) koskeva sääntely
- LIBER: tiedekirjastot, aktivoitunut vasta tänä vuonna
- IFLA: globaalit kysymykset, WIPO, kehitysyhteistyön luonne

TYÖSKENTELYTAVAT

- Keskeisenä yhteistyön kanavana sähköposti, viestejä 4-10 joka päivä
- Työryhmäkokoukset kaksi kertaa vuodessa
- EGIL ja CLM sovittaneet yhteisen kevätkokouksen Haagiin
- SKYPE kokouksia kokeiltu, kokemukset myönteisiä

KESKEINEN VAIKUTUSTAPA PAPERIEN TUOTTAMINEN

- julkilausumat, kannanotot, policy-papers
- löytyvät järjestöjen sivuilta
- lisäksi tiedotus, koulutus jne
- suora lobbaus ja henkilökohtaiset tapaamiset harvinaisempia ja epäsystemaattisempaa (kallista)
- Information Sans Frontières; loppunut

OSAAMISALUEET

- juridisen koulutuksen saaneita noin kolmannes kaikkien em. ryhmien jäsenistä
- keskustelu ei ole juridista argumentointia vaan lähinnä vaikuttamisstrategioiden ja – tapojen suunnittelua
- tämä on sinällään myönteistä
- osaamisen rajat tulevat kuitenkin helposti vastaan; tämä näkyy mm. siinä että työ edelleen painottuu jopa **90 % tekijänoikeuteen**, esim. tietosuoja jäänyt liian vähälle huomiolle

AGENDALLA JUURI NYT

- EUTI "Technische Universität Darmstadt" 11.9.2014
- EBLIDA: Right to e-Read –kampanja
- LIBER: tiedon louhintaa (TDM) koskeva poikkeussäännös tietoyhteiskuntadirektiiviin 2001
- IFLA: pyrkimys tekijänoikeuden rajoituksia ja poikkeuksia koskevan kv-sopimuksen aikansaamiseen (TLIB)
-> WIPO

TECHNISCHE UNIVERSITÄT DARMSTADT v ULLMER (11.9.2014)

- yliopiston kirjasto digitoi ja tarjosi tiloissaan sijaitsevilta päätteiltä yleisö-käyttöön **oppikirjan**, jonka kustantaja (Ullmer) oli julkaissut **e-kirjana**
- kustantaja tarjosi kirjastolle lisenssiä po oppikirjan käytöstä, kirjasto kieltäytyi

-> ennakkoratkaisupyyntö EU:n tuomioistuimelle:

1. **se että kustantaja tarjosi sopimusta ei este**
2. kirjastolla oikeus digitoida tiettyjä kokoelmiinsa kuuluvia teoksia, **pää-säntöisesti ei kokoelmia kokonaisuudessaan**
3. kansallisessa lainsäädännössä voidaan sallia teosten tulostaminen ja **jopa tallentaminen USB-tikulle**;
 - edellyttäen että oikeudenhaltija saa kohtuullisen hyvityksen
 - ei kohtuuttomasti rajoita oikeudenhaltijoiden oikeutettuja intressejä
 - > miten Bernin sopimuksen kolmen kohdan testiä sovelletaan

KIITOS!

pekka.heikkinen@helsinki.fi